

A . E . I . O . U .

Каква је заправо била Аустро-Угарска Монархија, коју су многи сматрали до избијања Великога рата за најужорнију државу оног доба? Њу су опет други, исто тако, називали и »тамницом народа«, што је било сасвим разумљиво. Против ње су се и наши ближњи преци морали дићи против своје воље, на оружје, бранећи сопствене српске, независне краљевине и своја огњишта. Срби су народ који се једини током Великога рата, борио за слободу, док су све остале државе водиле освајачки рат. Пошто државни и династички грбови са постојећим девизама много казују не само о некој држави, породици или самој особи, тренутно ћемо обратити пажњу на аустро-угарске девизе и свему ономе што је имало везе са њом. Зато, кренимо од самих почетака, да би смо што боље схватили целу ствар...

Када су се негдашњи наши далеки преци, Индо-Европејци, населили у Староме свету и народи били лагано вековима стварани, најбројнији и најјужнији били су Гали (Келти), подељени по многим племенима и безмало су држали скоро целу ондашњу Европу, угрожавајући тако и Вечни Град Рим. Неколико столећа доцније њих су превазишли стари Германи, који су као и Келти имали многа племена. Једно од њих били су Свеби (Свеви), који су обитавали на северу Балтика на тзв. *Свебској висцији*, или заравни, одакле су се последњом Великом сеобом народа (од IV до VII века) спустили у топлије крајеве, у некадашњи Норик, недалеко од Паноније. По њима је настао наш назив »Швабе«, за Немце. У каснијим раздобљима они су дали ново име својој области која и данас постоји, а то је Аустрија.

Од раног Средњег века па надаље, она се релативно брзо развијала и све се више истицала, умећи веома добро да се успешно занима дипломатијом, него ли самим ратовањем, трудећи се да увек има што је могуће више родбинских веза са другим европским династијама. Једна од њених владајућих кућа била је и дуговечна племићка породица Хабзбурга. Када су се западне хришћанске државе, после пада Цариграда 1453, бориле против велике најезде Турака Османлија, ондашњи угарски краљ Матија Корвин (1443-1490), видевши како се све почело развијати и Аустрија заправо свима диктирала шта да се ради, сав разочаран рече, као школована особа оног доба на латинском језику и то у хексаметру, угледајући се на један стих римскога песника Овидија: »*Alii bella gerant, tu felix Austria nube!*«, тј.: Нека други ратују, а ти срећна Аустријо жени и удаји! Иначе Матија Корвин је био син, како га Срби у народној песми зову, Сибињанин Јанка (Јанко Хуњади; 1387-1456), који је бранио Београд од турске опсаде султана Мехмеда II Освајача (1432-1482), где је умро од пегавог тифуса. Из породице Корвин (или вам Хуњади), потицала је и наша кнегиња Јулија, супруга честитог кнеза Михајла Обреновића III.

Поменута династичка породица Хабзбурга имала је више хералдичких девиза. Обрати ћемо пажњу на три важније. Најчешћа је била: VIRIBUS . UNITIS ., тј. *Сједињеним снагама* (под овим називом био је поринут 1910. у Трсту и један ратни аустро-угарски бојни брод из Великога рата), девиза која је безмало била скоро на свим државним актима и споменицима оног доба, јер се налазила на грбу цара и краља Фрање Јосифа I (1830-1916),

једног од троје најдуговечнијих европских владара XIX и с почетка XX века. Друго двоје су британска краљица Викторија (1819-1901) и црногорски краљ Никола I Петровић-Његош (1841-1921).

Аустро-угарски државни грб је био донекле преиначен 1915. године. Девиза је лепо показивала целокупну осетљивост тог времена скорашњег распада: *INDIVISIBILITER · AC · INSEPARABILITER* ·, тј. *Неподељиво и неразлучиво!*..

Трећа девиза је била углавном скраћивана и коју чине сви самогласници и то по реду, као у граматици: A.E.I.O.U. То су почетна слова следеће латинске реченице: *AUSTRIÆ · EST · IMPERARE · ORBI · UNIVERSO* ·, тј. *На Аустрији је да влада целим светом*. Ова стварно охола династичка девиза поникла је још од њиховог цара Фридриха III (1415-1493), који је истовремено био и владар Светог Римског Царства. Сваки немачки владар је увек добијао и ову титулу, полажући право на дело њиховог вође Одоакра, или краће Отона, који је збацио последњег цара Западног Римског Царства, Ромула Августула (~460-476) и крунисао се његовом круном. Занимљиво је да се ова скраћеница могла прочитати исто и на немачком језику са потпуно истоветним значењем (*ALLES · ERDREICH · IST · OESTERREICH · UNTHERHAN* ·).

Вредно је помена да су столећима поробљени словенски народи (Срби, Хрвати, Словенци, Чеси итд), који су били поданици те такозване црно-жуте Аустро-Угарске Монархије од муке мало другојачије тумачили ту поменути скраћеницу: *AUSTRIA · ERIT · IN · ORBE · ULTIMA* ·, тј. *Аустрија ће бити на свету последња!* – што је уистину и била када је Велики рат напoкoн завршен, 11. XI 1918. године. Ваља поменути да се Аустро-Угарско Царство све време свог постојања непрекидно придржавало својих закона, тако да је свако ко би било где изговорио случајно ову поменути политичку пошалицу, пошто су њене власти имале велики број ухода и жбира, плаћао је не само глобу већ би био и спроведен на одређено време у затвор, да му никада више тако нешто не падне случајно на памет. Ово подсмешљиво тумачење те девизе савезничке новине су током рата релативно често помињале...

Коста Ђ. Кнежевић

Девиза хабзбуршког цара Фридриха III (1446).

Велики државни грб 1867-1915 (рад једног од водећих немачких хералдичара Х. Штрела).

Велики државни грб 1915-1918 (рад Х. Штрела).

КОМЕНТАРИ БЛИЖЊИХ

Ivanka M. (19. IX 2018)

...Veoma su zanimljive činjenice o Austrougarskoj monarhiji, koje ste izneli u ovom Vašem članku i na kraju tumačenje ove izreke kojim je bila izražena nada da će i njoj doći kraj...

SIC TRANSIT GLORIA MVNDI !

SIC TRANSIT !